#arjenluovuus

ARJEN LUOVUUS

Uskaltaisiko? Kehtaisiko? Kyllä vaan! Nyt jos koskaan!

Arkista elämää voi rikastuttaa tekemällä asioita hieman eri tavalla kuin ennen, luovasti ja kokeillen, katsomalla uudenlaisesta näkökulmasta.

Arjen luovuus -kortit antavat vinkkejä ja kannustavat luoviin oivalluksiin ja tekoihin omassa arjen ympäristössä, yksin tai yhdessä toisten kanssa. Menetelmät kumpuavat taiteen eri aloilta. Myös itseoppineet ITE-taiteilijat antavat innoittavia esimerkkejä.

Pane paremmaksi! Tyhjiin korttipohjiin voit tehdä omat arjen luovuuden vinkkisi muille jaettavaksi.

Voit ladata kortit ilmaiseksi verkosta osoitteesta
https://verkko-opisto.msl.fi/
www.arjenluovuus.fi

Korttisarjan toteuttajat:
Eläkeliitto / Kulttuuria kaiken ikää -toiminta (STEA)
ja Maaseudun Sivistysliitto

Käsikirjoitus: Jussi Hietala ja Raija Kallioinen
Graafinen suunnittelu ja kuvitukset: Sara Särkkä

Eläkeliitto 50 Sukupolvien ketjussa

MAASEUDUN SIVISTYSLIITTO

ITE

Kuva Veli Granö, MSL-arkisto

KAARNANVEISTO

ARKKIATRIN RESEPTI KAARNANVEISTOON

Risto Pelkonen on arvostettu ja kaikkien tuntema arkkiatri. Hän on myös Arjen luovuus -teemamme suojelija. Iloa elämäänsä hän on saanut ja jakanut ympärilleen myös kaarnaisia pienoisveistoksia tekevänä ITE-taiteilijana.

Mikä veistämisessä kiehtoo?

”Siinä on mahdollisuus luoda omin käsin jotain uutta ja ennen näkemätöntä. Veistäminen on harrastuksena rentouttavaa joutilaisuutta. Veistämiseen keskittyminen vapauttaa luovuuden. Veistäessä käden taidot karttuvat ja ajatukset avartuvat.”

Näin pääset alkuun:

Kaarnan veistossa käytettävä kilpikaarna on haettava metsästä. Kysy lupa maanomistajalta. Kaarna saadaan kaadetusta tai kaatuneesta männystä. Eläviä puita ei saa vahingoittaa.

Hyvä ja käteen sopiva puukko on tärkein työkalu.

Tyyli on veistettäessä vapaa. Taito karttuu harjoittelemalla. Veistäjä itse tietää, millaista jälkeä haluaa syntyvän ja milloin työ on valmis.

Kuva Minna Haverl, MSL-arkisto

KERÄILIJÄN AARREAITAT

KERÄILIJÄN AARREAITAT

ITE-taiteilija **Matti Järvenpää** on tehnyt elämäntyönsä sähkömiehenä. Hän on intohimoinen keräilijä. Rautapuistoonsa Hämeenkyröön hän on kerännyt kokoelmia maatalouskoneiden osista, työkaluista, kylteistä tai astioista. Niistä hän on luonut ”paljoustaidetta”, jolla on myös symbolista sisältöä.

Kuvan teos on kunnianosoitus maailman parhaita lettuja tehneelle Alma-mummulle. Se koostuu viidestäsadasta ladon seinään kiinnitetystä lettupannusta.

Keräilemällä tavaroita ja kokoamalla niistä taideteoksia Matti Järvenpää sanoo antavansa käytöstä poistetuille esineille uuden elämän.

Onko sinulla erikoisia keräilyn kohteita?

Miten olet laittanut niitä esille?

#arjenluovuus ITE

Kuva Yle Elävä arkisto

LEFFARAATI

LEFFARAATI

Elokuva on taidemuotona hyvin monipuolinen ja elokuvat herättävät katsojassaan monenlaisia tunteita ja ajatuksia.

Elokuvien katsominenkin on hauskempaa yhdessä! Heti elokuvan jälkeen päästään vaihtamaan mielipiteitä ja elokuvaelämyksen herättämiä ajatuksia. Keskustelut ovat usein hyvin hedelmällisiä, sillä jokainen katsoja kiinnittää huomiota eri asioihin.

Vinkki: yhteinen elokuvakokemus

Elokuvan voi mennä katsomaan yhdessä paikalliseen elokuvateatteriin tai kokoontua vaikkapa kylätalolle tai muuhun yhteistilaan videotykin ja valkokankaan ääreen. Voidaan kokoontua myös yhdessä jonkun raatilaisen kotiin ja katsoa elokuva yhdessä televisiosta. Jos elokuva katsotaan muualla kuin elokuvateatterissa, tilaisuuteen voidaan yhdistää myös ruuanlaittoa ja yhdessä syömistä.

Veijo Rönkkönen, Parikkalan Patsaspuisto. Kuva Kimmo Heikkilä

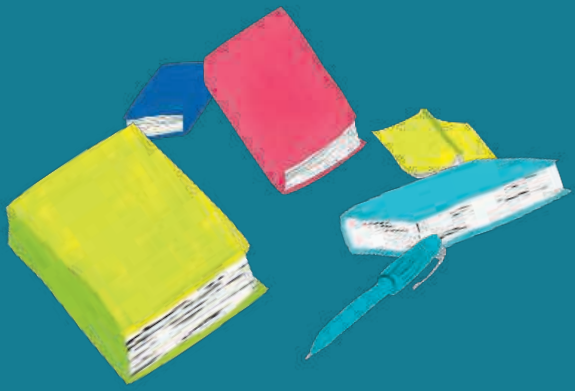

TARINAPIIRI

TARINAPIIRI

Tarinapiirissä kokoonnutaan lukemaan ja kuuntelemaan tarinoita yhdessä. Osallistujat voivat kirjoittaa tarinoita itse tai voidaan lukea olemassa olevaa kirjallisuutta. Teksti voi olla tyyliltään mitä vaan: kertovaa, runollista, asiapohjaista...

Lasten kanssa

Kootaan ryhmä lapsia yhteen ja luetaan heille lyhyt tarina tai vaikka muutama luku pidemmästä teoksesta. Lukemisen jälkeen kysellään ja keskustellaan tekstin kuulijoissa herättämistä tuntemuksista.

Kuulijaryhmän kokoamisessa voi tehdä yhteistyötä paikallisen päiväkodin tai koulun kanssa. Ryhmän voi koota myös omista lapsenlapsista tai kutsua mukaan koko naapuruston lapset!

Luetaan ääneen

Tarinapiiriä voi mennä hyvin pitämään myös vaikkapa palvelukeskukseen, jonka asukkaat eivät välttämättä pysty enää itse lukemaan, mutta kuuntelemaan kyllä. Myös tällöin voidaan yhdessä keskustella luetun tekstin herättämistä tuntemuksista ja muistoista.

#arjenluovuus

Kuva Jussi Hietala, EL-arkisto

RYTMISOITINPAJA

RYTMISOITINPAJA

Rytmisoittimien avulla on helppo päästä musisoimaan, vaikka ei olisikaan aiempaa soittokokemusta. Erilaisia rytmisoittimia voi käyttää vaikka yhteislaulun säestämisessä.

Soittimien teko on mukavaa käsillä tekemistä, jolla on hyvä tarkoitus: rytmisoittimia voi hyödyntää esimerkiksi palvelukotien musiikkituokioissa. Niiden avulla heikompikuntoisetkin voivat helposti osallistua yhteisiin musiikkihetkiin.

Helppo valmistaa itse

Mikä tahansa esine, josta kuuluu rahinaa, suhinaa tai kolinaa voi toimia rytmisoittimena. Mielikuvitus lentämään! Tärkeää on, että soitin sopii hyvin soittajan käteen ja sitä on helppo soittaa.

Kierrätysmateriaaleja hyödyntämällä pääsee pitkälle. Kuorina voi käyttää vaikkapa tyhjiä pääsiäismunia tai pelti- ja muovipurkkeja. Sisältönä voi käyttää mitä tahansa soittimen sisään mahtuvaa materiaalia.

Rytmisoittimet voi koristaa ulkonäöltään millaiseksi vaan. Värikästä ja koristeellista soitinta on usein mukavampi soittaa.

Löytyisikö keittiön kaappien kätköistä, omalta pihalta tai lähiluonnosta rytmisoittimen sisällöksi sopivia aineksia?

#arjenluovuus

AIKAMATKA

AIKAMATKA

Löytyykö kotiseudultasi paikkoja joissa käydessä tai joita katsellessa pääsee vierailemaan eri ajassa?

Nämä paikat voivat olla vanhoja rakennuksia, hylättyjä tai asuttuja, sekä luonnosta löytyviä paikkoja, kuten pitkään paikallaan ollut kukkaniitty tai iso kivi. Etsintäretkellä tutustuu samalla paikalliseen historiaan ja arkkitehtuuriin. Näin pääsee myös helposti hetkeksi karkuun hektisestä nykyajasta.

Aikamatkailemaan yhdessä

Kerätkää ryhmä historiasta kiinnostuneita: yhdessä syntyy keskustelua ja erilaisia näkökulmia paikkoihin. Jokainen muistaa varmasti hieman eri asioita, kaikki näkökulmat ja muistot ovat arvokkaita. Samalla vertaillaan kokemuksia ja vaihdetaan hiljaista tietoa.

Aikamatkataidetta

Löytyneitä paikkoja voi myös valokuvata tai maalata, tai kirjoittaa vaikka niistä inspiroituneita runoja! Tuotoksista voi myös koostaa näyttelyn, jonka voi viedä esimerkiksi palvelukeskuksen asukkaita ilahduttamaan.

#arjenluovuus

Veijo Rönkkönen, Parikkalan Patsaspuisto. Kuva MSL-arkisto

NAAPURIDISKO

NAAPURIDISKO

Musiikki ja eritoten tanssiminen virkistää sekä kehoa että mieltä todella monipuolisesti.

Moni tanssii varmasti itsekseen kotona lempimusiikkinsa tahtiin, joko peilin edessä keskittyneesti tai vaikkapa siivotessaan ja tiskatessaan.

Tanssiminen ja musiikista nauttiminen on mukavampaa yhdessä: mitä jos kutsuisitkin naapureita mukaan tanssimaan?

Kotona olevat laitteet sopivat äänentoistoksi vallan hyvin, ei tarvita massiivista äänijärjestelmää. Jokainen voi vuorollaan toimia tiskijukkana ja valita mieleistään tanssimusiikkia. Pääasia, että rytmi saa jalan vipattamaan.

Jos tanssitaan sisätiloissa, voidaan tila koristella ja valaista oikean tunnelman saavuttamiseksi. Ja sään salliessa diskon voi pystyttää vaikka pihalle. Tanssiessa voidaan kehittää myös yhteisiä, musiikkiin sopivia tanssiliikkeitä ja luoda näin vaikka uusi tanssivillitys!

Minkä kappaleen tahdissa tanssit mieluiten?

#arjenluovuus

PILVESTYS

PILVESTYS

Pilvestyksen idea on yksinkertainen: käännä katseesi taivaalle ja yritä löytää jotain tiettyä hahmoa muistuttavia tai muuten vaan hauskannäköisiä pilviä.

Pilvestystä voidaan harjoittaa missä tahansa ympäristössä, aukea paikka on paras laajan näkökulman saavuttamiseksi. Suositeltava asento Pilvestykseen on mahdollisimman rento: hyviä alustoja ovat vaikkapa riippumatto, aurinkotuoli tai maahan levitetty viltti.

Onnistunut Pilvestys vaatii ainoastaan sopivan säätilan: pilvipouta tai puolipilvinen taivas on otollisin.

Pilvestetään porukassa!

Muiden kanssa on hauska vertailla ajatuksia: samassa pilvenriekaleessa voidaan nähdä monta eri asiaa. Ryhmässä voidaan myös leikkimielisesti kisailla siitä, kuka löytää ensin tietyn näköisen pilven, vaikkapa elefantin!

Pilvestystä kannattaa kokeilla eri paikoissa tai tehdä pidempikin pilvestysretki. Näin saadaan samalla liikuntaa, mukaan voi ottaa vaikka eväskorin ja pysähtyä välillä piknikille.

Mikä on kaunein taivas, jonka muistat nähneesi?

#arjenluovuus

Kuva MSL-arkisto

ARKIESINEEN TUUNAUS

KORISTELE ARKINEN PIKKUESINE

Paula Huhtanen on Nokialla Sarkolan kylässä asuva ITE-taiteilija, joka maalaa taidettaan mihin tahansa arjen esineisiin. Värikkäillä kuvioillaan hän haluaa luoda ympärilleen iloa ja hyvää mieltä.

Joka kodista löytyy tyhjäksi jääneitä makeisrasioita, kenkälaatikoita tai vaikka tulitikkuaskeja. Anna niille uusi elämä ja maalaa pinta mieleiseksesi. Näin saat kauniita säilytysrasioita vaikka koruille, valokuville tai asiapapereille.

Mitä arkista käyttöesinettä sinun tekisi mieli koristella?
Mitä laittaisit sinne säilöön?

#arjenluovuus ITE

KORISTELLUT KOTTIKÄRRYT

KORISTELLUT KOTTIKÄRRYT

Haudankaivaja Marko Ruuskanen luo ympäristöönsä kauneutta koristemaalaamalla metallisia esineitä.

”Sinkkipintaisia kottikärrejä ei kannata maalata. Mikään maali ei tahdo niissä kestää. Parempia ovat vanhemmat, jauhemaalilla maalatut kärrit. Sinkittyjäkin voi koristella, mutta pinnan pitää olla kulunut, melkeinpä ruostunut. Irtoruosteet hiotaan pois, tehdään pohjustus ruosteenestomaalilla ja päälle esimerkiksi Miranol-maali. Maalipinnan pitää kovettua vähintään viikon ajan. Miranol kuivuu kosketuskuivaksi vuorokaudessa, mutta maalipinnan koveneminen kulutusta kestäväksi vie pitemmän ajan.”

Koristele räystään alle vesitynnyri

”Koristeellisen vesitynnyrin voi tehdä räystään alle kasteluvettä keräämään. Tynnyrin sisäpuolen ruostesuojaamisessa pitää olla huolellinen, ettei maalipinta ala myöhemmin lohkeilla. Tynnyrin päälle voi laittaa vaikka ruukkukukkia. Varma ihailun kohde pihapiirissä!”

Löytyisikö omalta pihalta, parvekkeelta tai kierrätyskeskuksesta sopivaa koristeltavaa?

Kuva Antero Lehikoinen ja Mari Voutilainen, MSL-arkisto

PÖLKYNVEISTOA MOOTTORISAHALLA

PÖLKYNVEISTOA MOOTTORISAHALLA

Onko moottorisaha tuttu työväline?

Saatko moottorisahalla kaadetuksi puun? Tai pätkityksi kuusenrungon? Mitäpä jos kokeilisit etsiä pöllistä jonkun muodon?

Karhun tai pöllön suurpiirteinen muoto on kohtalaisen helppo aloittelijalle.

Vähän kerrassaan voit etsiä hahmolle luontevampia asentoja, hienopiirteisempiä ilmeitä ja pinnan elävyyttä. Ehkä pian uskaltaudut Ilomantsiin Karhufestivaaleille käymään kilpaa karhunveistäjien kanssa.

Muutama vinkki

Veistäjät suosivat tuoretta puuta. Se ei pölise pahasti.

Muista turvavarusteet: viiltosuojahousut, turvakengät, kuulosuojaimet ja silmäsuojat,

Onhan vakuutuksesi kunnossa?

Puuveistosten pinnan suojaamisesta ja muista hoito-ohjeista löydät tietoa netistä.

Neulegrafiti ja kuva: Raija Kallioinen. MSL-arkisto.

VIRKATTU RUUSUPUU

VIRKATTU RUUSUPUU

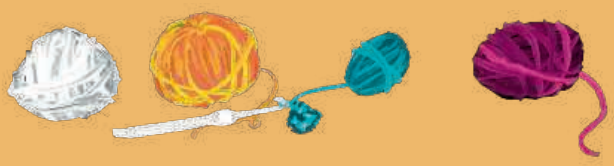

Koppa täynnä lankakerien jämiä? Värejä sateenkaarellinen, mutta ei riittävästi mihinkään hyödylliseen?

Tartu virkkuukoukkuun ja virkkaa erimallisia ruusuja tai muita kukkia. Kirjoista löytyy hyviä ohjeita. Voit myös keksiä toteutuksen omasta päästäsi. Virkkaa kiinteitä tai verkkomaisia suorakaiteita ja ompele kukkaset sinne tänne.

Kun kukkakudos on valmis, kiinnitä se langoilla ulos, vaikka puunrungon, pylvään tai kaiteen ympärille. Ryhmänne voi käydä yhdessä koristelemassa ankeita ja yksitoikkoisia paikkoja. Vai viettekö väripilkkuja lenkkipolun varteen yllättämään ulkoilijat?

Nyt olette osa neulegraffaajien maailmanlaajuista liikettä! Neulegraffari ei koskaan kysy lupaa. Noudata silti tervettä harkintaa ja hyviä tapoja siinä, mihin luomuksesi kiinnität. Virkatut graffitit eivät sotke ympäristöä ja ne on helppo poistaa.

Terveyskeskuksen piha, vanhainkodin penkki, lasten leikkipaikka…?
Mihin sinä ja ryhmäsi veisitte kukkavirkkauksenne?

#arjenluovuus

Enni Idin maalaama koti Padasjoella. Kuva Veli Granö. MSL-arkisto.

OMA TUPA, OMA LUPA

OMA TUPA, OMA LUPA

Padasjokelainen Enni Id koristeli mökkinsä paratiisimaiseksi paikaksi.

Enni-rouva itse on jo poistunut keskuudestamme, mutta hänen taiteilijakodissaan kukat, kissat, köynnökset ja ornamentit kulkevat edelleenkin lattioista seinien kautta kattoon. Minkä tahansa oven tai laatikon avaat, sieltä löytyy kiehtova maalaus – vaikkapa kukko, susi tai rypäleterttu. Myös huonekalut, purnukat, kattilat ja kopat ovat saaneet koreat pinnat taitajan siveltimestä.

Koti on pyhä paikka ja jokainen voi sisustaa sen mieleisekseen. Monella meistä on aika hillitty maku. Mutta entäpä jos hieman villiintyisi? Ainahan pinnat saa uudelleen maalatuiksi, jos irrottelu alkaa kaduttaa.

Mikä kotisi paikka kaipaa väriä ja kaunistamista? Ovenkarmi, ikkunalauta, rappusten kaiteet? Vaiko rohkeasti koko seinä?

#arjenluovuus ITE

Ullakaisa Kaarlela, Yhdessä. Kuva Marko Mäkinen. MSL-arkisto.

ELÄMÄN KIRJONTAA

ELÄMÄN KIRJONTAA

Porilainen Ullakaisa Kaarlela kirjoo elämänsä tarinaa värikkäiksi kuviksi. Kirjontojen aiheet pulppuavat kokemuksista tyttären omaishoitajana sekä lukuisista omaishoitajien haastatteluista. Ne ovat selviytymistarinoita! Ullakaisa haluaa muistuttaa, että katkeruudelle ja itsesäälille ei saa antaa sijaa.

Omakohtaisiin kirjontatöihin et tarvitse mallia. Kun aihe löytyy omasta elämästä, kuvasta tulee arvokas ja ainutkertainen. Käytä rohkeasti värikkäitä lankoja. Tee sellaisia pistoja, jotka parhaiten taidat. Tähän käsityöhön et tarvitse mallia etkä ohjetta.

Siivittäköön työtäsi katkelma Heli Pukin runosta "Elämänlangalla ommeltu":

"Kerran valosta vahvasta keräni aukeaa,
tuulen tulisen voimasta,
suruni solmut raukeaa.
Ja minä säkeistä sen,
kudon kankaan ihmeellisen,
itseni näköisen."

Minkä tapahtuman elämästäsi sinä haluaisit kirjoa kuvaksi?

Kuva: pxhere.com

LEMPIESINEIDEN NÄYTTELY

LEMPIESINEIDEN NÄYTTELY

Järjestääkseen näyttelytapahtuman ei tarvita välttämättä taideteoksia tai arvokkaita historiallisia muistoesineitä: näyttelyn voi järjestää vaikka omista lempiesineistä.

“Näytteilleasettajat” voivat valita kukin muutaman lempiesineensä ja kirjoittaa oheen pienen selityksen, miksi on halunnut valita juuri tämän esineen. Mitä enemmän ihmisiä saadaan mukaan, sitä monipuolisempi ja kiinnostavampi näyttelystä muodostuu.

Näyttelyn voi järjestää vaikka omalla pihalla, kerhohuoneella tai vaikka jossain julkisessa tilassa, esimerkiksi paikallisen kirjaston aulassa.

Näyttelyn yhteydessä voidaan pitää “opastettuja kierroksia”, jolloin ihmiset kertovat omista esineistään.

Muistele: mitkä ovat olleet lapsuuden lempiesineitäsi?
Miksi juuri ne olivat niin tärkeitä?

#arjenluovuus

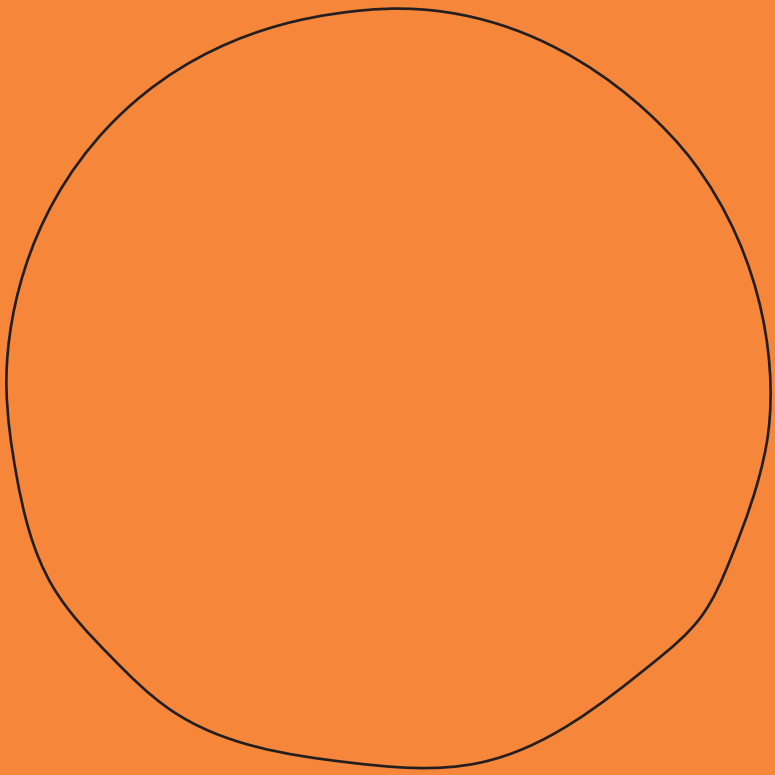

#arjenluovuus

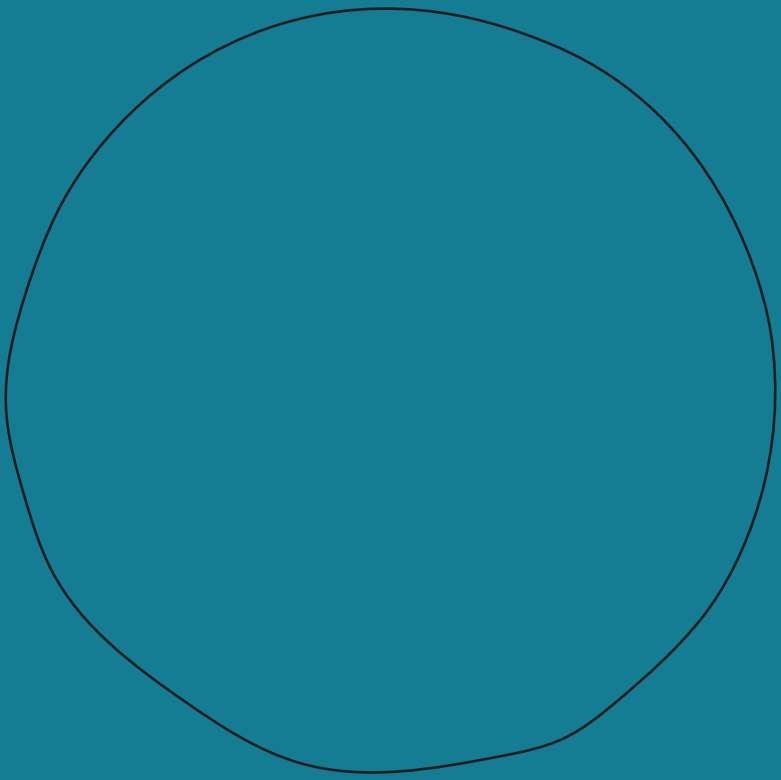

#arjenluovuus